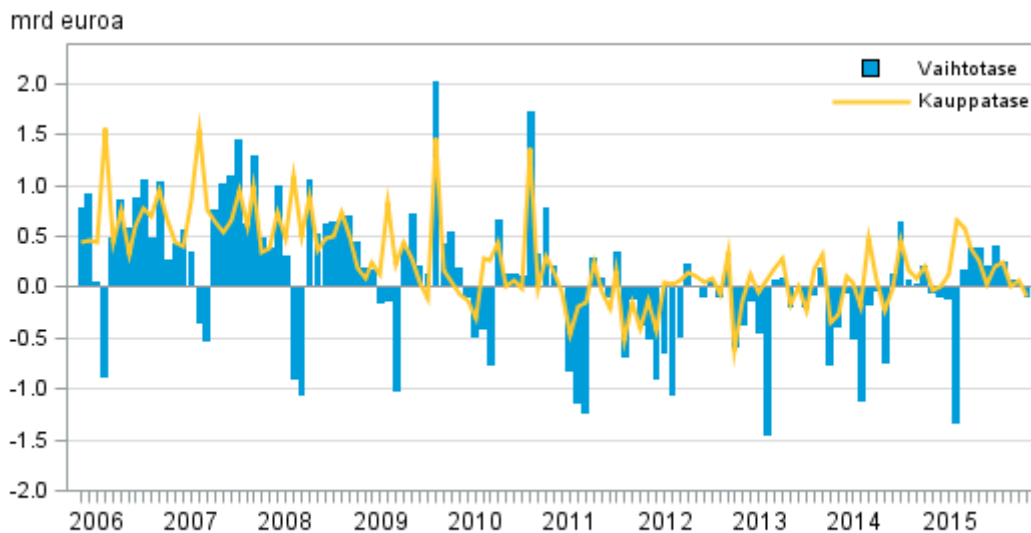

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

Vienti laski neljännellä neljänneksellä, ulkomainen nettovarallisuusasema supistui

Vaihtotase oli lievästi ylijäämäinen vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä. Tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti laski. Viennin lasku jyrkkeni tammikuussa 2016. Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan koko vuoden 2015 vaihtotase oli lievästi ylijäämäinen. Suorien sijoitusten velat kasvoivat ja ulkomainen nettovarallisuusasema supistui neljännellä neljänneksellä.

Suomen vaihtotase ja kauppataase

Vaihtotase neljännellä vuosineljänneksellä

Vaihtotase oli lievästi ylijäämäinen, 0,3 miljardia euroa, vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä. Myös koko vuoden 2015 vaihtotase oli lievästi ylijäämäinen, 0,3 miljardia euroa. Vuosina 2011-2014 vaihtotase jäi selvästi alijäämäiseksi.

Maksutaseen mukainen tavaravienti laski 4 prosenttia neljännellä neljänneksellä edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta ja tuonti 3 prosenttia. Kauppataseen ylijäämä, 0,3 miljardia euroa, jäi edellisvuoden neljättä neljänneestä pienemmäksi kun vienti laski tuontia nopeammin.

Koko vuoden 2015 kauppataseen ylijäämä, 2,5 miljardia euroa, oli korkein viiteen vuoteen tavaratuonnin laskiessa tavaravientiä nopeammin. Viennin arvon laskua selittävät öljytuotteiden arvon lasku ja voimakkaasti laskenut Venäjän-kauppa.

Palvelutase oli 0,4 miljardia euroa alijäämäinen viimeisellä neljänneksellä. Koko vuoden palvelutaseen alijäämä oli 1,3 miljardia euroa. Palveluvienti nousi 4 prosenttia vuoden 2014 neljänneestä neljänneksestä. Palveluviennin suurimman erän, ”televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut”, vienti laski prosentin neljännellä neljänneksellä. Koko vuonna 2015 kyseisen erän vienti kasvoi 8,6 prosenttia.

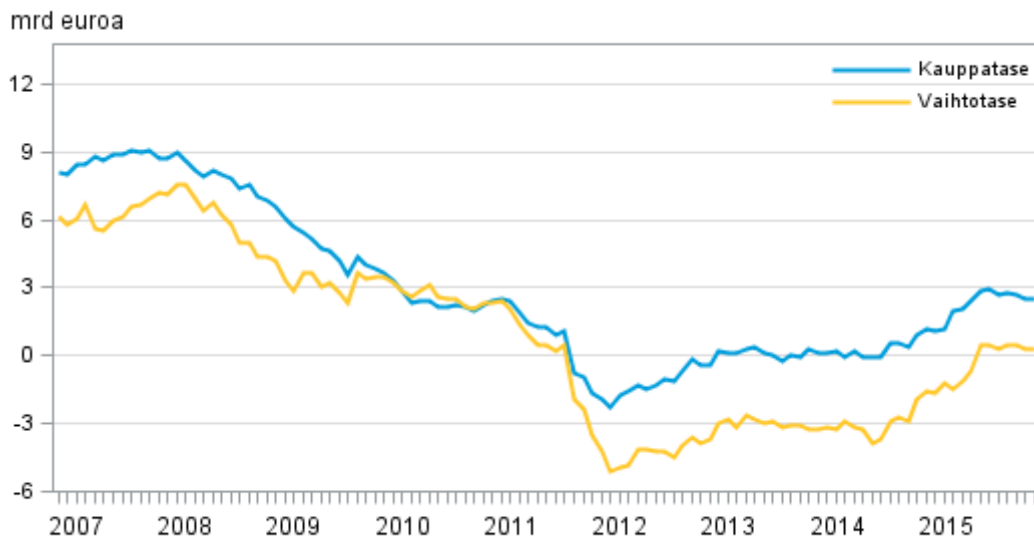
Palvelutaseen alijäämää selittää 0,4 miljardia euroa alijäämäinen matkustustase. Koko vuonna matkustustaseen alijäämä oli ennätyselliset 1,6 miljardia euroa, koska matkailutulot Venäjältä ovat laskeneet voimakkaasti ja suomalaisten matkailumenot ulkomaille ovat vuositasolla jatkaneet kasvuaan. Matkustustulojen laskennan menetelmä on tarkentunut tilastovuodesta 2015 alkaen.

Ensitulon tili oli 0,9 miljardia euroa ylijäämäinen neljännellä neljänneksellä, mikä selittyy sijoitustulojen ylijäämällä. Ensitulon tili pitää sisällään mm. pääomakorvaukset, kuten korot ja osingot. Tulojen uudelleenjaon tili oli 0,5 miljardia euroa alijäämäinen.

Vaihtotase tammikuussa 2016

Maksutaseen mukainen tavaravienti laski 9 prosenttia vuoden takaisesta. Tavaratuonti laski 8 prosenttia. Maksutaseen mukaisen kauppataseen alijäämä oli 0,1 miljardia euroa. Vaihtotase oli tammikuussa lähes tasapainossa, 0,1 miljardia euroa alijäämäinen. Alaeristä ensitulon tili oli 0,3 miljardia euroa ylijäämäinen. Vaihtotaseen 12 kuukauden liukuva summa oli 0,3 miljardia euroa ylijäämäinen.

Suomen vaihtotase ja kauppataase, 12 kk liukuva summa

Rahoitustase ja ulkomainen nettovarallisuusasema

Pääomaa virtasi Suomeen vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä

Vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä pääomaa virtasi Suomeen nettomääräisesti 4,9 miljardia euroa. Pääomaa virtasi Suomeen eniten arvopaperisijoituksissa, nettomääräisesti 4,9 miljardia euroa, ja Suomesta ulkomaille muissa sijoituksissa 3,5 miljardia euroa. Muihin sijoituksiin luokitellaan mm. konsernin ulkopuoliset lainat, talletukset ja kauppaluotot.

Taulukko 1. Rahoitustase ja ulkomainen nettovarallisuusasema, miljardia euroa

	Sijoituskanta 30.09.2015	Rahoitustaloustoimet v. 2015 neljännellä neljänneksellä	Hinnan muutos v. 2015 neljännellä neljänneksellä	Valuuttakurssien ja muiden arvostuserien muutos v. 2015 neljännellä neljänneksellä	Sijoituskanta 31.12.2015
Rahoitustase	-0,4	-4,9	-4,4	1,7	-8,0
Saamiset	734,4	-59,4	18,4	4,4	697,8
Velat	734,8	-54,5	22,8	2,7	705,8
Suorat sijoitukset	8,6	-3,8	-0,5	0,5	4,8
Saamiset	131,0	-1,9	-0,2	0,7	129,6
Velat	122,5	1,9	0,3	0,2	124,9
Arvopaperisijoitukset	0,3	-4,9	-3,1	1,2	-6,4
Saamiset	285,2	-0,4	4,1	2,3	291,3
Velat	284,9	4,5	7,2	1,1	297,7
Muut sijoitukset	-22,1	3,5	0,0	-0,2	-18,8
Saamiset	199,5	-33,3	0,0	1,2	167,4
Velat	221,5	-36,8	0,0	1,4	186,2
Johdannaiset	3,5	0,5	-0,7	0,0	3,2
Valuuttavaranto	9,3	-0,2	-0,1	0,2	9,2

Suorien sijoitusten velat kasvoivat

Neljännellä neljänneksellä ulkomaisten suorien sijoitusten velat kasvoivat 2,4 miljardia euroa ja saamiset vähenivät 1,4 miljardia euroa. Ulkomaisiin suoriin sijoituksiin liittyvät bruttosaamiset olivat vuoden 2015 lopussa 129,6 miljardia euroa ja vastaavat velat 124,9 miljardia euroa.

Suomella on edelleen suorien sijoitusten saamia hieman enemmän kuin velkoja, kun vuoden 2015 lopussa saamiset ylittivät velat 4,8 miljardilla eurolla. Näihin sijoituksiin liittyvä nettovarallisuusasema on supistunut viimeisen kahden vuoden aikana voimakkaasti, koska vuoden 2013 lopussa suorien sijoitusten saamiset ylittivät velat 41,0 miljardilla. Vuoden 2015 muutos selittyy lähinnä konsernien sisäisten lainojen ja kauppaluottojen muutoksilla. Vuoden 2015 aikana nämä vieraan pääoman saamiset vähenivät 0,2 miljardia euroa, kun vastaavat velat kasvoivat 13,7 miljardia euroa.

Arvonmuutokset kasvattivat arvopaperisijoituksia

Arvopaperisaamiset ulkomailta olivat vuoden 2015 lopussa yhteensä 291,3 miljardia euroa, josta 149,3 miljardia euroa oli sijoituksia osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin sekä 142,0 miljardia euroa joukkovelkakirjalainoihin ja rahamarkkinapapereihin. Vuoden 2015 neljännellä neljänneksellä ulkomaisia osake- ja sijoitusrahastosijoituksia lisättiin 3,4 miljardia euroa ja velkapaperisijoituksia vähennettiin 3,9 miljardia euroa.

Vuoden 2015 lopussa arvopaperivelat ulkomaille olivat 297,7 miljardia euroa, josta 102,2 miljardia euroa oli sijoituksia osakkeisiin sekä sijoitusrahasto-osuuksiin ja 195,4 miljardia euroa joukkovelkakirjalainoihin sekä rahamarkkinapapereihin. Neljännellä neljänneksellä ulkomaiset sijoittajat kasvattivat Suomen osake- ja sijoitusrahastosijoituksia 3,0 miljardia euroa ja velkapaperisijoituksia 1,4 miljardia euroa. Arvopaperivelat kasvoivat vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä yhteensä 12,8 miljardia euroa. Arvopapereiden hinnanmuutokset kasvattivat velkoja 7,2 miljardia euroa ja muiden arvostuserien muutokset 1,1 miljardia euroa.

Muiden sijoitusten velat vähenivät enemmän kuin saamiset

Neljännellä neljänneksellä Suomesta virtasi pääomaa ulkomaille nettomääräisesti muina sijoituksina, eli lainoina, talletuksina ja kauppaluottoina, yhteensä 3,5 miljardia euroa. Muihin sijoituksiin liittyvä nettovarallisuusasema parantui vuoden 2015 viimeisellä neljänneksellä yhteensä 3,3 miljardia euroa, kun huomioidaan myös arvomuutosten osuus, -0,2 miljardia euroa. Vuoden lopussa muiden sijoitusten saamia oli 167,4 miljardia euroa ja velkoja 186,2 miljardia euroa. Näistä saamisista 139,5 miljardia euroa ja veloista 155,7 miljardia euroa oli rahalaitosten hallussa.

Johdannaisiin liittyvät sijoituskannat pienenivät

Johdannaisiin liittyviä nettosaamia Suomella oli joulukuun lopussa 3,2 miljardia euroa, mikä on 0,2 miljardia euroa vähemmän kuin syyskuun lopussa. Johdannaisiin liittyvät saamiset ja velat vähenivät selvästi neljännellä neljänneksellä.

Ulkomainen nettovarallisuusasema supistui yhä

Joulukuun 2015 lopussa Suomella oli saamia ulkomailta yhteensä 697,8 miljardia euroa ja velkoja ulkomaille 705,8 miljardia euroa. Ulkomainen nettovarallisuusasema oli negatiivinen vuosineljänneksen lopussa, kun velkoja oli 8,0 miljardia euroa saamia enemmän. Sekä ulkomaiset saamiset että velat ovat supistuneet kolmen edellisen neljänneksen aikana ja ovat nyt alhaisimmat sitten vuoden 2014 toisen neljänneksen.

Syyskuun 2015 lopussa nettovarallisuusasema oli 0,4 miljardia euroa negatiivinen, joten laskua on nettomääräisesti 7,6 miljardia euroa. Saamiset supistuivat vuoden viimeisen neljänneksen aikana 36,6 miljardia euroa ja velat 29,0 miljardia euroa. Ulkomaisiin saamisiin ja velkoihin liittyvät hinnan muutokset laskivat neljännen vuosineljänneksen aikana nettovarallisuutta 4,4 miljardilla eurolla. Valuuttakurssien ja muiden arvostuserien muutokset kasvattivat nettovarallisuusasemaa 1,7 miljardilla eurolla.

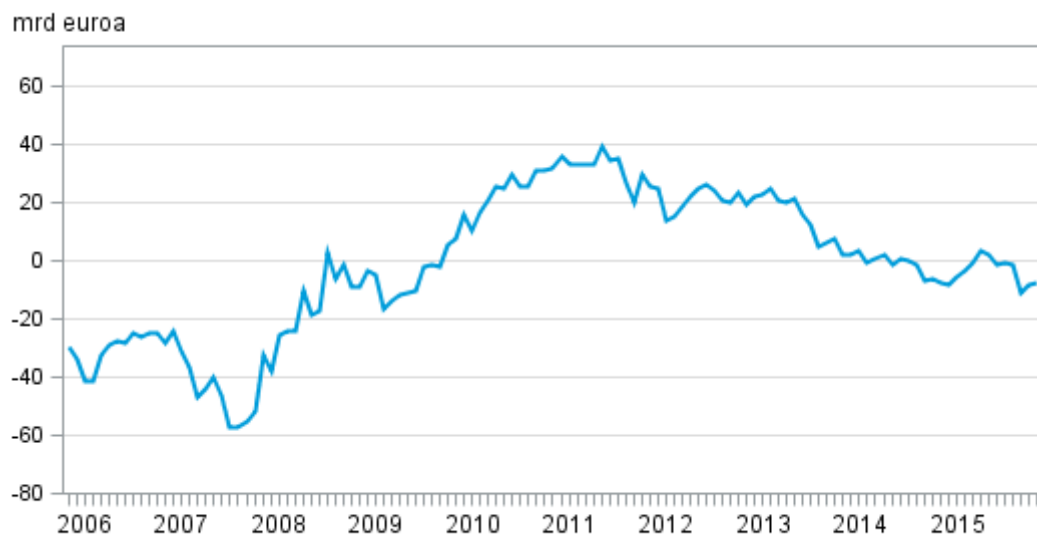
Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema tammikuussa 2016

Tammikuussa Suomeen tuotiin pääomaa nettomääräisesti 1,0 miljardia euroa. Pääomaa tuotiin eniten arvopaperisijoituksina, yhteensä 13,0 miljardia euroa. Vienti oli suurinta suorissa sijoituksissa, yhteensä 9,9 miljardia euroa.

Suomen nettovarallisuusasema oli tammikuun lopussa negatiivinen, kun ulkomaisia saamia oli 744,5 miljardia euroa ja velkoja 752,0 miljardia euroa.

Helmikuun 2016 tiedot julkistetaan 15.04.2016.

Ulkomainen nettovarallisuus kuukausittain

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen vaihtotase neljännesvuosittain 2015, milj. euroa.....	8
Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa.....	8
Liitetaulukko 3. Ulkomainen varallisuus sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa.....	10
Liitetaulukko 4. Suomen maksutase 2016, milj. euroa.....	11
Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema.....	12

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Suomen vaihtotase neljännesvuosittain 2015, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q4	2015/Q1	2015/Q2	2015/Q3	2015/Q4
Tulot	1. Vaihtotase	24 250	23 130	24 449	23 095	23 853
	1.1 Tavarat	14 436	13 439	14 435	13 475	13 920
	1.2 Palvelut	5 592	5 399	5 331	5 410	5 820
	1.3 Ensitulo	3 964	3 993	4 393	3 922	3 820
	1.4 Tulojen uudelleenjako	258	298	290	288	294
Menot	1. Vaihtotase	23 951	23 387	25 217	22 104	23 532
	1.1 Tavarat	13 962	13 325	12 820	12 998	13 604
	1.2 Palvelut	6 137	5 675	5 914	5 466	6 185
	1.3 Ensitulo	2 934	3 441	5 632	2 952	2 910
	1.4 Tulojen uudelleenjako	917	946	851	688	833

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q4	2015/Q1	2015/Q2	2015/Q3	2015/Q4
Saamiset	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-32 482	-2 165	-9 704	-23 059	-59 374
	S11 Yritykset	-6 998	-4 704	-3 484	-7 008	-7 211
	S121 Keskuspankki	7 773	5 031	5 208	-850	-9 176
	S122 Muut rahalaitokset	-16 107	7 854	-6 950	-10 396	-32 221
	S123 Rahamarkkinarahastot	68	415	-23	-67	-97
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	-1 073	1 070	1 470	-180	1 000
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	-206	256	850	806	201
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	-1 303	2 068	-790	928	177
	S1311 Valtionhallinto	-9 219	-5 527	-1 363	-5 022	-8 695
	S1313 Paikallishallinto		-18	-4	29	8
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	-5 504	-8 496	-4 275	-1 540	-3 620
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	88	-112	-342	242	262
	Velat	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-34 987	1 931	-15 453	-23 878
S11 Yritykset		-9 952	255	-4 028	-9 694	-3 861
S121 Keskuspankki		67	47	734	-97	89
S122 Muut rahalaitokset		-14 635	12 831	-4 057	-7 295	-40 450
S123 Rahamarkkinarahastot		-3	5	5	1	-11
S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot		-671	472	-2	4	209
S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat		623	422	47	1 237	107
S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		67	-111	-280	-7	59
S1311 Valtionhallinto		-5 885	-5 072	-3 456	-3 641	-6 342
S1313 Paikallishallinto		236	-81	50	-10	42
S1314 Sosiaaliturvarahastot		-4 834	-6 836	-4 464	-4 375	-4 332
S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt						

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q4	2015/Q1	2015/Q2	2015/Q3	2015/Q4
Netto	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	2 506	-4 097	5 749	818	-4 884
	S11 Yritykset	2 954	-4 959	544	2 686	-3 350
	S121 Keskuspankki	7 705	4 983	4 473	-753	-9 266
	S122 Muut rahalaitokset	-1 472	-4 977	-2 893	-3 101	8 229
	S123 Rahamarkkinarahastot	71	410	-28	-68	-86
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	-402	598	1 472	-184	790
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	-829	-166	803	-431	94
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	-1 370	2 179	-510	934	118
	S1311 Valtionhallinto	-3 334	-455	2 094	-1 381	-2 353
	S1313 Paikallishallinto	-236	64	-53	39	-34
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	-670	-1 660	190	2 834	712
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	88	-112	-342	242	262

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 3. Ulkomainen varallisuus sektoreittain neljännesvuosittain 2015, milj. euroa

		Vuosi/neljännes				
		2014/Q4	2015/Q1	2015/Q2	2015/Q3	2015/Q4
Saamiset	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	719 062	794 593	752 198	734 365	697 762
	S11 Yritykset	121 035	127 868	131 847	131 237	132 523
	S121 Keskuspankki	45 139	51 141	55 900	54 928	45 908
	S122 Muut rahalaitokset	291 461	329 680	284 124	278 718	241 297
	S123 Rahamarkkinarahastot	2 351	2 765	2 732	2 657	2 553
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	62 403	68 673	67 995	64 061	67 503
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	20 907	23 437	23 930	24 484	24 810
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	24 458	27 064	25 368	25 722	26 229
	S1311 Valtionhallinto	18 742	21 181	22 437	18 410	18 618
	S1313 Paikallishallinto	436	482	427	447	458
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	119 744	128 217	124 101	121 667	125 144
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	12 387	14 084	13 337	12 035	12 718
	Velat	S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	725 174	800 469	748 599	734 761
S11 Yritykset		182 661	203 319	198 718	190 428	201 361
S121 Keskuspankki		10 607	10 748	11 437	11 344	11 538
S122 Muut rahalaitokset		363 007	408 731	366 737	364 047	319 789
S123 Rahamarkkinarahastot		37	42	46	47	36
S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot		17 260	19 223	18 857	17 704	18 747
S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat		31 014	35 351	33 169	35 546	36 975
S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		1 284	1 250	983	987	1 060
S1311 Valtionhallinto		111 771	113 573	111 849	107 766	109 339
S1313 Paikallishallinto		2 791	2 589	2 639	2 629	2 671
S1314 Sosiaaliturvarahastot		3 728	4 589	3 108	3 208	3 234
S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt		1 014	1 055	1 055	1 055	1 055
Netto		S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	-6 112	-5 876	3 600	-396
	S11 Yritykset	-61 626	-75 450	-66 871	-59 191	-68 838
	S121 Keskuspankki	34 531	40 393	44 462	43 584	34 370
	S122 Muut rahalaitokset	-71 546	-79 051	-82 612	-85 329	-78 492
	S123 Rahamarkkinarahastot	2 314	2 724	2 686	2 610	2 517
	S124 Yhteissijoitusyritykset pl. rahamarkkinarahastot	45 143	49 450	49 138	46 357	48 756
	S125+S126+S127 Muut rahoituksen välittäjät rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja konserninsisäiset rahoitusyksiköt ja rahanlainaajat	-10 107	-11 914	-9 238	-11 062	-12 165
	S128+S129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	23 174	25 814	24 385	24 735	25 170
	S1311 Valtionhallinto	-93 029	-92 391	-89 412	-89 356	-90 721
	S1313 Paikallishallinto	-2 355	-2 107	-2 212	-2 183	-2 213
	S1314 Sosiaaliturvarahastot	116 017	123 628	120 992	118 459	121 910
	S14+S15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	11 372	13 029	12 282	10 980	11 663

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 4. Suomen maksutase 2016, milj. euroa

	Vuosi 2015	12 kk:n liukuva summa	2015/12	2016/01
1. Vaihtotase	287	257	27	-86
1.1 Tavarat	2 522	2 467	70	-83
1.2 Palvelut	-1 282	-1 262	-128	-55
1.3 Ensitulo	1 193	1 207	265	276
1.4 Tulojen uudelleenjako	-2 147	-2 155	-180	-224
2. Pääomatase	202	202	17	17
3. Rahoitustase	-2 413	-977	2 936	-963
3.1 Suorat sijoitukset	-16 976	-2 885	-512	9 923
3.2 Arvopaperisijoitukset	631	-14 526	-4 480	-13 016
3.3 Muut sijoitukset	19 253	22 735	7 967	3 735
3.4 Johdannaiset	-5 102	-5 784	-1	-1 337
3.5 Valuuttavaranto	-219	-517	-38	-267
4. Virheelliset ja tunnistamattomat erät	-2 902	-1 436	2 892	-894

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä

2) Taulukossa esitettävät arvot ovat nettovirtoja ajanjakson aikana

3) Rahoitustase = saamiset - velat

Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema muodostavat ulkomaisten tilastojen kokonaisuuden, joka kuvaa kansantalouden ulkoista tasapainoa sekä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja. Tilastoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden ulkoista tasapainoa, tai saamis- ja velkasuhteita, niiden rakennetta ja kehitystä, tai vertailtaessa niitä muihin maihin.

Maksutaseella tarkoitetaan tilinpitoasetelmaa, joka kuvaa järjestelmällisesti kansantalouden ja muun maailman väliset liiketoimet tietyltä ajanjaksolta sekä reaalityalouden että rahoituspuolen näkökulmasta. Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema ovat osa kansantalouden tilinpitojärjestelmää.

Maksutase kattaa liiketoimet, jotka tehdään kansantalouteen kuuluvien talousyksiköiden (kotimaassa asuvien) ja muuhun maailman kuuluvien talousyksiköiden (ulkomailla asuvien) kesken. Maksutase koostuu vaihto-, pääoma- ja rahoitustaseesta.

Ulkomaisen varallisuuden tilasto kuvaa rahoitustaseen pääomavirroista syntyneitä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja.

Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden tilastojen laadinnassa noudatetaan IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) ohjeita ja suosituksia. Euroopassa maksutasetilastointia ohjeistavat Euroopan keskuspankki (rahoitustase) ja Eurostat (vaihtotase).

Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisääteisiin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF).

Maksutasetta on julkaistu vuodesta 1922 lähtien, vuodesta 1948 maksutasetta on laadittu IMF:n maksutasekäsikirjan mukaisesti.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Maksutasetilaston järjestelmä käyttää kuvauksessaan seuraavia tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä

- taloudellinen alue
- institutionaaliset yksiköt ja sektorit
- Suomessa asuva, Ulkomailla asuva (residence)
- virrat ja varannot

Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin:

- institutionaalinen yksikkö- ja sektoriluokitus
- rahoitusvaateiden luokittelu

Maksutasetilaston keskeisiä käsitteitä ovat :

- **Vaihtotase:** Kuvaa ulkomaisten taloustoimien, kuten tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan, ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon, vaikutusta kansantuloon ja kansantalouden säästämisen ja investointien väliseen tasapainoon.
- **Kauppataase:** Kuvaa tavaroiden ulkomaankaupan tasapainoa viennin ja tuonnin osalta.
- **Rahoitustase:** Kuvaa vaihtotaseen alijäämän rahoitusta tai ylijäämän sijoittamista ulkomaille ja koostuu suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista, muista sijoituksista, johdannaisista sekä keskuspankin valuuttavarannon muutoksista.
- **Ulkomainen (netto)varallisuusasema:** Kertoo rahoitussaamisten ja velkojen arvon ja rakenteen tilastointiajanjakson lopussa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maksutasetilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tulli kerää tiedot tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tiedot palvelujen kansainvälisestä kaupasta, tulojen uudelleenjaosta ja pääomansiirroista. Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen, pääomakorvausten ja ulkomaisen varallisuuden tilastointia varten. Seuraavaksi esitellään maksutaseen alaerien eri tietolähteet ja laadintamenetelmät.

2.1 Vaihtotase

2.1.1 Kauppatase

Maksutasetilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä tuonnin arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetusmenoihin. Lisäksi Tullin ulkomaankauppatilaston tuontiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maksutasetilastoinnin maittain jaetuissa tavarakauppatiedossa vienti on tilastoitu määrämaan mukaan, tuonti EU-alueelta lähetysmaan mukaan.

Tulli kerää kaikki tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot Tullille

2.1.2 Palvelut

Palveluerissä käytetään Tilastokeskuksen keräämää tietoa matkailun, kuljetuksen ja muiden palvelujen kaupan erilliskyselyistä.

Palvelut, matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairaudenhoidosta aiheutuneet menot.

Palvelut, kuljetus

Kuljetuksista valtaosa on merikuljetusrahtimenoja ja alusten maksamia ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenoja. Merikuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja merikuljetusmenoja. Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyriyksille maksamia menoja.

Palvelut, muut palvelut

Muihin palveluihin luetaan vakuutus- ja rahoituspalvelut, posti- ja telekommunikaatiopalvelut, rakennuspalvelut, tietotekniikka- ja informaatiopalvelut, rojaltit ja lisenssimaksut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullin määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuskyselyn tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

2.1.3 Ensitulo: palkansaajakorvaukset ja pääomakorvaukset

Tuotannontekijäkorvauksiin luettavat palkat ja palkkiot sisältävät maksut ammattipalveluista ja muut henkilökohtaiset palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Nämä tiedot saadaan verottajan maksuunpanotilastosta ja rajoitetusti verovelvollisten aineistosta.

Pääomakorvaukset tilastoidaan pääosin Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin tekemien maksutasekyselyjen mukaisesti ja tiedot pääomakorvauksista laaditaan sijoituslajeittain.

2.1.4 Tulojen uudelleenjako

Vastikkeettomat tulonsiirrot jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Yksityisten tulonsiirtotietojen laadinnassa on käytetty apuna historiallista aineistoa, hallinnollista budjettitietoa, asiantuntija-arviota sekä muiden yksityisten tulonsiirtojen tapauksessa vakuutuspalveluja koskevaa kyselyä.

2.2. Pääomatase

Pääomansiirtojen tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen käytössä oleviin hallinnollisiin aineistoihin, pääasiassa valtion tilinpäätökseen.

Vaihtotaseen ja pääomataseen puuttuvien kuukausi- ja neljännesvuositietojen arviointi

Palveluerien kuukausittaiset ennakoarviot tehdään rakenteellisiin aikasarja- ja indikaattorimalleihin perustuvaa menettelyä käyttäen. Siinä estimoitavaa palvelukauppaa tarkastellaan osana koko ulkomaankauppaa. Neljännesvuosittaiset mallitulokset jaetaan kuukausille.

Tietoja korjataan kahdessa vaiheessa, ensin neljännesvuosittain, kun saadaan tilastotiedot matkailusta, kuljetuksesta ja muista palveluista. Toinen revisio ajoittuu vuosittain syyskuuhun, kun muiden palvelujen vuosikyselyn tulokset valmistuvat.

Pienten erien osalta, kuten palkkojen, yksityisten tulojen uudelleenjaon ja pääomansiirtojen, joissa tieto saadaan vuosittain, kuukausiarviot perustuvat pääsäännön mukaan edellisen vuoden tasoon, joka on jaettu tasan kuukausille.

2.3 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen ja pääomakorvausten virroista sekä ulkomaisten saamisten ja velkojen varantotiedoista.

Maksutasekyselyjä on nykyään kolmentyyppisiä:

1. Tilastokeskuksen ulkomaisten rahoitussaamisten ja -velkojen kuukausi- ja vuosikyselyt, joilla kerätään tiedot saamisten ja velkojen varannoista ja niiden muutoksista (netto), arvostuseristä sekä vastaavista koroista ja osingoista sektoreittain.
2. Suomen Pankin tilinhoitajayhteisöille (kotimaiset arvopaperien säilyttäjät) suunnattu kuukausittainen arvopapereiden säilytyskysely.
3. Suomen Pankin kuukausikysely ulkomaisista arvopaperisaamisista ja -veloista.

Lisäksi Suomen Pankki kerää tietoja maksutasetta varten myös EKP:n rahalaitosten ja sijoitusrahastojen tasetiedonkeruiden yhteydessä.

Tilastointijärjestelmän peruseriaatteena on kysely suoraan tiedon lähteeltä eli sijoitus- tai rahoituspäätöksiä tekeviltä institutionaalisilta yksiköiltä. Maksutasekyselyt ovat luonteeltaan kokonaistutkimuksia, joista pienet yritykset on jätetty pois. Pienet yritykset huomioidaan menetelmällisesti.

Yrityssektorin kyselyjen kehikot määritellään Tilastokeskuksen yritys- ja yhteisörekisterin perusteella. Yritysrekisterissä on tiedot noin 300 000 yhteisöstä sekä merkintä ulkomaalaisomistuksesta. Lisäksi rekisterissä on lisätietona luettelo yrityksistä, joilla on ulkomaisia tytäryrityksiä. Kehikkoja täydennetään verohallinnolta saatavien 15 000 suurimman yrityksen tasetietojen sekä kyselyistä saatujen tietojen perusteella. Yrityssektorin maksutasekyselyihin otetaan mukaan sellaiset yritykset, joiden ulkomaisten saamisten ja velkojen ennakoidaan näiden tietolähteiden perusteella olevan suurimpia. Käytännössä kuukausikyselyn piirissä on viime vuosina ollut noin 90–140 yritystä ja vuosikyselyissä yhteensä noin 1 000–1 200 yritystä.

Rahalaitosten ja sijoitusrahastojen määritelmien ulkopuolelle jäävät muut rahoitussektorin toimijat valitaan maksutasekyselyihin Finanssivalvonnan tietojen, verohallinnon tasetietojen ja yritysrekisterin avulla samalla tavalla kuin yrityssektorin tapauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty suurta huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tilastointiin vaikuttavat rahoitusmarkkinoiden ja yrityssektorin institutionaaliset muutokset on pyritty ottamaan huomioon. Rahoitustaseessa työeläkelaitosten nopeasti kasvava ulkomainen sijoitustoiminta on muuttanut pääomanliikkeiden sektorirakennetta. Yritysten ulkomailla olevat rahoituskeskukset lisäävät yritysten sisäisten, suoriin sijoituksiin tilastoitavien, lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vaihtelua. Monikansallisten pankkikonsernien sisäiset pääomavirrat näkyvät erityisesti muissa sijoituksissa. Yrityskaupat aiheuttavat suuria heilahteluja niin suoriin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiinkin. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Paljon otantavirhettä tärkeämpiä virhelähteitä ovat kehikkovirhe ja mittausvirhe. Kehikkovirhettä syntyy rekisterien jälkeenjääneisyydestä, kun kaikkia vastaajia ei löydetä, ja mittausvirhettä vastaajien tulkitessa väärin kyselyn tiedonantovaatimusta. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Maksutaseen tilastovirhe

Maksutaseen kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteiden mukaisesti maksutaseen osatekijöiden, eli vaihtoja pääomataseen ja rahoitustaseen summa on nolla. Käytännössä loppusumma on yleensä positiivinen tai negatiivinen luku.

Virheelliset ja tunnistamattomat erät kokonaisuutena ovat kaikkien maksutaseen erien virheiden ja puuttuvien tietojen nettosuure.

Laskennallisesti virhetermillä saatetaan kirjausten yhteenlaskun loppusumma keinotekoisesti nollassi, eli termi on itseisarvoltaan yhtä suuri mutta erimerkkinen kuin muutoin lopputuloksena oleva luku. Tilastovirhe on suhteellisesti suurempi kuukausi- ja neljännesvuositilastossa kuin vuositasolla, koska jälkimmäisessä tarkastelussa monet ajoituserot häviävät. Suurten kansainvälisten yritysten ulkomaiset liiketoimet aiheuttavat tilastoihin huomattavaa vaihtelua, ja niiden liiketoimien vastaerät eivät rahaliiton oloissa välttämättä tule näkyviin Suomen maksutasetilastossa. Lisäksi ajoituserot kirjauksissa saattavat näkyä suurina tilastovirheinä tai peräkkäisinä suurina erimerkkisinä tilastovirheinä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden kuukausi- ja neljännesvuosiennakkotilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Suurimmat korjaukset ovat johtuneet yritysten voitonjakotietojen ja uudelleen sijoitettuja voittoja koskevien tietojen saamisesta käyttöön vasta tilastovuotta seuraavan vuoden syksyllä. Tulli korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppatietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka. Sen sijaan palvelujen ulkomaankaupan käsitteen ja tilastoinnin tarkentaminen on johtanut palveluerien tietojen merkittäviin tasotarkistuksiin 2000-luvulla.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuukausittainen maksutase julkaistaan noin 6 viikon kuluttua tilastokuukauden päättymisestä heti ulkomaankauppatilaston julkaisemisen jälkeen. Kunkin kuukausitiedotteen yhteydessä korjataan myös edellisen kuukauden tiedot. Kuukausitilastoihin arvioidaan neljännesvuosittain ja vuosittain kerättävät tiedot. Laajemmat vuositiedot valmistuvat noin 10 viikossa. Kuukausi- ja neljännesvuositietojen keskinäinen tarkennus- ja korjausrhythmi on sovitettu yhteen. Vuositiedot suorien sijoitusten vuosikyselystä ja muiden palvelujen kyselystä valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrhythmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden kuukausi- ja neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositason lukujen kanssa. Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Maksutasetiedot julkaistaan Tilastokeskuksen verkkosivulla. Tilastokeskus julkistaa kuukausittain maksutasetiedotteen ja neljännesvuosittain hieman yksityiskohtaisemmat maksutaseen, ulkomaisen

varallisuuden sekä ulkomaisen bruttovelan tiedot. Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman vuosijulkaisu sisältää pitkiä aikasarjoja maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden eristä sekä ristiintaulukointeja sektoreittain ja vaateittain. Vaihtotaseen erien tiedot on vuosijulkaisussa luokiteltu yksityiskohtaisesti palveluerittäin.

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Maksutasetilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Sekä OECD että IMF ovat julkaisseet uudistetut tilastointistandardinsa. Uusien standardien mukaisten tilastojen julkaisu Suomessa alkoi kesällä 2014.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema ovat osaksi muista tilastoista johdettu tilasto. Lähdetilastojen ja maksutaseen välillä on eroja muun muassa tiettyjen erien laskennoista tai käsitteiden määritelmistä johtuen. Esimerkkinä tällaisesta erästä on tavaroiden ulkomaankauppa.

Lisätietoja

Tapio Kuusisto 029 551 3318

Mira Malhotra 029 551 3411

Vastaava tilastojohtaja:

Ville Vertanen

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

ISSN 2342-3463 (pdf)

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi